

דגם תשובות לשאלון בתנ"ך לבתי הספר העיוניים

מס' 2371, קיץ תשפ"ה

פרק ראשון – תורה: דברים

על התלמידים לענות על אחת מן השאלות 1–2.

1. פרשיות "שמע", "והיה אם שמע"

- א. (1) דוגמאות לנקודות דמיון: אמונה רק בה' והימנעות מעבודה זרה, אהבת ה' בכל הלב והנפש, לימוד תורה את הבנים, למידת תורה, הנחת תפילין, קביעת מזוזה. תשובות נוספות מתאימות לתקבלנה.
- (2) דוגמאות להבדלים: יראה לעומת אהבה, יחיד לעומת רבים, עול מלכות שמיים לעומת עול מצוות, לימוד לעומת מעשה, ללא קבלה של שכר או עונש לעומת קבלת שכר ועונש. תשובות נוספות מתאימות לתקבלנה.
- ב. בכל לבבך – לאהוב את ה' מכל הלב ללא התמרמרות/לקבל בשלמות את הנהגותיו, גם אם אין מבינים אותן. בכל נפשך – לאהוב את ה' עד כדי מסירות נפש. בכל מאדך – לאהוב את ה' אפילו כשזה כרוך בהפסד כספי גדול.
- ג. לימוד חוזר בתורה פותח/מאפשר הבנה/תובנות מחודשות בדברי התורה ומכין את האדם ללימוד נוסף.

2. מות משה – פרק ל"ד

- א. (1) הראה למשה את כל חלקי ארץ-ישראל המובטחת, אך אמר לו שהוא (משה) לא ייכנס אליה.
- (2) רש"י – כדי שייגיד לאבות שההבטחה התקיימה./רמב"ן – לשמח את משה שבני ישראל מקבלים ארץ טובה מאוד./ספורנו – כדי שיברך אותה.
- ב. (1) ה'. הוכחה מן הכתוב: לא נאמר במפורש שמישהו קבר אותו./כתוב שאיש לא ידע את מקום קבורתו./נכתב על פי ה' ובסמוך כתוב "ויקבור" ולכן מתייחס לה'.
- (2) "שלא ידרשו בו דורשי מתים" – שלא יעשו ממנו סוג של (עבודה זרה?)/שלא ייקבר איש לידו מפאת כבודו.
- ג. (1) משה ניבא למען כלל ישראל ולדורות, ואילו נביאים אחרים ניבאו גם לצורכי היחיד.
- (2) "לעיני כל ישראל".

פרק שני – תורה: דברים

ענו על אחת מן השאלות 3–6.

3. יחידת "פתח תפתח"

- א. (1) לקיחת ריבית. נקרא כך כי כמו נשיכת נחש שגורמת תחילה לפצע קטן ובהמשך גורמת לנזק גופני גדול, כך לקיחת ריבית מותחילה בנזק כספי קטן ונהפכת בהמשך לנזק כלכלי גדול.
- (2) מותר מגוי ואסור מיהודי. משום שזו מצווה המבוססת על האחוה/החסד בקרב עם ישראל, ואין חובה לעשות חסד עם גוי.
- ב. (1) המלווה לוקח חפץ של הלווה כדי שישמש ערבון להשבת ההלוואה.
- (2) אסור לו להיכנס לבית של הלווה, אלא לחכות בחוץ, והלווה הוא זה שצריך להוציא את המשכון אליו. אם לקח מעני בגד יש להחזיר אותו לעני בשעה שהעני אמור להשתמש בו.
- ג. (1) פגיעה בעניים.
- (2) פגיעה בשכבות החלשות שבחברה מלמדת על הידרדרות מוסרית./התורה שמה דגש על בין אדם לחברו./חסד הוא מצווה חשובה מאוד. תשובות נוספות מתאימות לתקבלנה.

4. יחידת "לא תוכל להתעלם"

- א. (1) השבת אבדה. דינים נוספים: אם לא מוצאים את בעל האבדה צריך לשמור אותה עבור הבעלים./אסור להתעלם מהאבדה./יש לעשות זאת (לשמור/לא להתעלם) בנוגע לכל סוגי האבדות, ולא רק בנוגע לבעלי חיים.
- יתקבלו גם דינים המופיעים בפרשנות: פעמים שאתה מתעלם, דרישת סימנים וכו'.
- (2) מצוות טעינה.
- ב. (1) אם בעל הבהמה אינו מוכן להשתתף בטעינה.
- (2) מהמילה "עמו" כיוון שמשתמע ממנה "יחד עם הבעלים".
- ג. לא להתעלם ממצוקה של יהודי אחר./עזרה לזולת.

5. יחידת הנהגה – פרק י"ז

- א. (1) שאלה הלכתית שאינה ניתנת להכרעה של בית הדין המקומי.
(2) ללכת למקדש ולשאל את הסנהדרין שיושבת שם.
- ב. (1) המרה את דברי הסנהדרין. עונשו מוות.
(2) מערער על התורה והופך אותה לשתי תורות./מטעה את שומעיו./גורם למחלוקות./אינו מקבל את סמכות הסנהדרין.
- ג. (1) את העם כולו.
(2) לדיינים אחרים. מבקש למנוע המרה של דיינים אחרים את פסיקות הסנהדרין.

6. יחידת המלחמה – פרק כ', פרק כ"ג

- א. (1) עץ מאכל – אסור לכרות. עץ סרק – מותר לכרות לצורך מצור.
(2) העץ אינו דומה לאדם ואינו משתתף במלחמה ולכן אין לפגוע בו./עץ מאכל נותן חיים לאדם ואין לפגוע בו.
- ב. בזמן מלחמה הלוחמים עלולים לעשות מעשים אסורים מבחינה מוסרית/רוחנית: התנהגות של גאווה במקרה של ניצחון (רוחני)./השחתת הסביבה (מוסרי)./מריבות בין הלוחמים (מוסרי).
- ג. (1) הקושי: מדוע אלישע מתיר להם לכרות עצי מאכל לצורך המלחמה שהרי נאסר לעשות זאת.
(2) התירוץ: מואב היא אומה בזויה ושפלה.

פרק שלישי – נביאים: מלכים ב, ירמיה, יחזקאל

ענו על שתיים מן השאלות 7–9.

7. מלכים ב, פרק כ"ג

- א. (1) כריתת ברית בין עם ישראל לבין ה'.
(2) השמדה של עבודה זרה.
- ב. נחגג **ברוב עם** בניגוד לעבר. נחגג בממלכת יהודה וממלכת ישראל **יחד** בניגוד לעבר שנחגג רק בממלכת יהודה.
- ג. כל אחד מהם עלה על שאר המלכים בדבר אחר: חזקיה בביטחון שלו בה', יאשיהו בחזרה בתשובה.

8. ירמיה, פרק ז', פרק כ"ו

- א. (1) טענת נביאי השקר – המקדש יגן על עם ישראל ולא ייחרב.
תשובת ירמיהו – אם לא ייטיבו מעשיהם ייחרב המקדש.
- (2) רצו להרוג את ירמיהו.
- ב. (1) אנשים מזקני הארץ.
(2) מיכה המורשתי הוא נביא שניבא נבואה דומה ולא פגעו בו. הוא מוזכר כדי להראות שחזרה בתשובה יכולה לבטל נבואה רעה.
- ג. הריגת ירמיהו.

9. יחזקאל, פרק ל"ז

- א. (1) לקחת שני עצים ולכתוב על האחד "ליהודה ולבני ישראל חברו" ועל האחר "ליוסף עץ אפרים וכל בית ישראל חברו" ולקרב אותם זה לזה.
(2) שתי הממלכות יתאחדו לאחת.
- ב. (1) ההבטחות: חזרת מלכות דוד כממלכה אחת, שמירת המצוות, ישיבה בארץ לאורך שנים, בניין המקדש, השגחת ה' לטובה, ריבוי העם, הכרה של הגויים בה'.
(2) לעולם. הגאולה תהיה נצחית.
- ג. (1) שמלכותו תישאר לעולם, שבנו יבנה את בית המקדש, שה' יהיה בעזרו של הבן שימלוך.
(2) ועבדי דוד מלך עליהם ורועה אחד יהיה לכלם/ודוד עבדי נשיא להם לעולם.

פרק רביעי – כתובים: עזרא ונחמיה

ענו על אחת מן השאלות 10–12.

10. עזרא, פרק א'

- א. (1) לתת תרומות לעולים.
(2) כלי המקדש הפשוטים/שוליים.
- ב. (1) בזכות פעולתו של כורש ייבנו ירושלים ובית המקדש.
(2) הנבואה התגשמה – נאמר בהצהרה שכורש התיר לעם ישראל לחזור לארצו ולבנות את המקדש.
פרק א', המימוש: "ויקומו ראשי האבות..." / "פרק ב': "וישובו... איש לעירו" / פרק ג', התחלת בניית המקדש, מסופר על הפסקת הבנייה ואישור חידוש הבנייה. / פרק ו': סיום הבנייה.

11. נחמיה, פרקים א'–ב'

- א. (1) כי שמע מחנני על המצב הקשה של ירושלים. / כי רצה לעזור ליושבים בירושלים במצבם הקשה.
(2) שה' ישמע את תפילתם של עם ישראל ויסלח להם על חטאיהם.
(3) שהמלך יענה לבקשתו ויאפשר לו לעלות לירושלים.
- ב. הבקשות: לעלות לארץ, אגרות מעבר, עצים לבניה.

12. נחמיה, פרק י"ג

- א. (1) חילול שבת הוביל לחורבן/לעונש גדול.
(2) נחמיה סגר את השערים, העמיד שומרים ואיים על הסוחרים. פעולתו הובילה לצמצום חילול השבת. / פעולתו לא מנעה חילול בשלב הראשון כי המסחר עבר מחוץ לחומות אך לאחר מכן בעקבות פעילות השומרים נפסק חילול השבת.
- ב. (1) נישואי תערובת.
(2) רב עם היהודים שעשו זאת, קילל אותם. / הוכיח את העם.